

Csopey László élete és művei

Hollós Attila: *Csopey László élete és művei. Nyíregyháza, 2004.*

A Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológia Tanszéke és a Veszprémi Egyetem Tanárképző Kara, 111 p.

Udvari István nyíregyházi professzor műhelyéből már ismét figyelemre méltó munka került ki. Bevezetőjében a tanszék eddigi tevékenységére utal, és a tárgyalt szerző tevékenységéből azt emeli ki, hogy ő írt először beszélt ruszin nyelven. Amikor 1887-ben a Magyar Tudományos Akadémia pályázatot írt ki egy orosz–magyar szótár összeállítására, Csopey is pályázott, de végül Mitrák Sándor végezte el a feladatot. Csopey ruszin publikációi miatt az oroszbarát ruszin közönség erősen fellépett ellene. Ruszin szövegeiben található hungarizmusok is. A beregi ruszin nyelvjárást vette alapul, a fonetikus átírásban nem volt következetes. Magyarból és szlovákból tankönyveket fordított ruszinra, ennek során olykor maga is alkotott ruszin szavakat. Ebben az első Csehszlovák Köztársaságban akadtak követői, pl. a később politikai szerephez jutott Volosin Ágoston.

Az 1856–1934 közt élt tudós életrajzát Hollós Attila, a budapesti orosz tanszék évtizedeken át oktató munkatársa írta meg. Csopey ősei unitus papok voltak. Csopey Tódor 1752–1758 között Makarján volt lelkész. Apja Csopey Bazil volt. Anyanyelve kétségtelenül a ruszin volt. 1876–1879 során a budapesti egyetemen matematika–fizika szakos tanári oklevelet szerzett. Oroszból is fordított magyarra, pl. Gogol Tarasz Bulbá-ját. 1880-tól a miniszterelnökség fordítói osztályán dolgozott, 1887-től a budapesti II. kerületi (ma Toldy Ferenc) gimnázium tanára lett, egy fia és három leánya született. A tanári pálya mellett továbbra is dolgozott a fordítói osztálynak. Tanárként persze természettudományos érdeklődéséről tett tanúságot. 1917-ben, 25 évi tanári tevékenység után nevezték ki igazgatóvá. Nyugdíjazása után a bolgár irodalommal foglalkozott. A szerző közli munkáinak bibliográfiáját is, szakok szerint, sok a természettudományos jellegű köztük.

Hollós függelékben közöl általában ruszin nyelvű munkák jegyzékét, és a Csopey által összeállított rövid ruszin–magyar szótár szövegét, a felsorolt művek 1896–2000. évben jelentek meg, a szótár 1883-ban.

Hollós Attila jó érzékkel választotta ki tárgyát. Csopey élete a tipikus ruszin értelmiségi pálya a századfordulón, unitus ösök, magyar tanári állás, élete végéig megőrzött szláv érdeklődés. Valahol félúton volt az elmagyarosodás felé, vagy még tovább is jutott. Kicsiben Hodinka Antalra emlékeztet, aki még magyar akadémikus is lett.

Niederhauser Emil